

Nr 418.

Av herr Wedén m. fl., om samordning mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringarna m. m.

Den 23 november respektive den 28 december förra året tillsattes av Kungl. Maj:t två nya utredningar, vilkas arbete kommer att beröra lösningen av för ett mycket stort antal medborgare väsentliga trygghetsproblem. Den utredningen, som efter föredragning av handelsministern tillsattes den 23 november 1951, har direktiv att med utgångspunkt från pensionsutredningens förslag till obligatorisk pensionsförsäkring och de med anledning av detta förslag avgivna remissyrkandena utarbeta ett slutligt förslag till allmän pensionsförsäkring med tillhörande författningstext. Den andra utredningen har direktiv av socialministern att ompröva hela problemkomplexet om genomförande av en allmän sjukförsäkring och en utvidgad olycksfalls- och yrkesskadeförsäkring, om en samordning av dessa båda försäkringsformer, om hur kostnaderna för desamma skola fördelas mellan det allmänna, försäkringstagare och arbetsgivare samt om möjligheterna att etappvis genomföra en allmän sjukförsäkring.

Tillkomsten av dessa utredningar måste hälsas med den största tillfredsställelse. De syfta till att skillnaderna mellan olika folkgrupper, när det gäller de allmänna arbetsvillkoren, framför allt tryggheten vid sjukdom och på ålderdomen, böra utjämnas. Detta torde i själva verket höra till de allra angelägnaste kvarstående sociala reformuppgifterna. När de lösts, torde de väsentliga verkligt klasskiljande olikheterna mellan skilda folkgrupper ha avlägsnats.

Pensionsutredningens första principförslag hade betydande förtjänster. Förutom att det öppnade vägen till en lösning inom en något så när över-skådlig tid av pensionsfrågan för omfattande grupper, bl. a. flertalet arbetare och ett mycket stort antal tjänstemän, småföretagare och jordbrukare, bestodo dessa förtjänster i en konstruktion av pensionsförsäkringen, som gjorde den utfallande pensionen värdebeständig, oberoende av penningvärdets förändringar, och i en metod för ett successivt införande av den föreslagna pensionsordningen, som borde vara ägnad att i hög grad underlätta både den enskildes och företagens anpassning efter densamma.

Pensionsutredningens förslag hade emellertid även vissa svagheter, t. ex. risken för en försämring av redan utgående pensionsförmåner, det s. k. arbetsgivarebidragets konstruktion och utelämnandet av frågan om de hemarbetande kvinnornas pensionsrätt för av dem utfört arbete. En del av dessa svagheter liksom andra av remissinstanserna framförda invändningar ha beaktats i direktiven för den nu tillsatta nya pensionsutredningen. Precise-

rade förslag, som äro ägnade att anvisa åtgärder för utplånande av de betydande kvarstående olikheterna mellan skilda befolkningskategorier i trygghets hänseende på ålderdomen, äro därför att vänta.

Den av riksdagen tidigare antagna men tills vidare uppskjutna sjukförsäkringsreformen skulle däremot icke komma att medföra någon egentlig inkomsttrygghet under sjukdom. Att söka nå en radikal förbättring i detta avseende enbart genom ökade insatser från det allmännas sida stöter säkerligen på mycket betydande statsfinansiella svårigheter. Starka skäl tala för att sjukförsäkringen principiellt bör vara en sjuklöneförsäkring, varmed i detta sammanhang förstås, att de vid sjukdom utfallande försäkringsbeloppen böra stå i relation till den försäkrades inkomst.

I direktiven för den nu tillsatta nya utredningen, vars uppgift är att framlägga förslag bl. a. till en samordning av sjuk- och olycksfallsförsäkringarna uttalar socialministern bl. a.:

»Den tanken har också framförts, att det skulle vara möjligt att låta alla som ha en viss minimiinkomst bli obligatoriskt försäkrade för visst grundbelopp och att obligatoriskt tillförsäkra de löneanställda en efter vederbörandes arbetsförtjänst avvägd tilläggsjukpenning med rätt för andra att frivilligt försäkra sig för motsvarande förmån. Kostnaderna skulle kunna tänkas fördelade mellan staten, arbetsgivarna och de anställda.»

Denna tankegång överensstämmer nära med de synpunkter, som tidigare framförts från liberalt håll. En lösning av denna principiella karaktär synes väl ägnad att leda till en verklig inkomsttrygghet under sjukdom utan oacceptabla statsfinansiella konsekvenser. Även om utredningen bör pröva även andra tänkbara alternativ, synes mycket tala för att den ovan efter direktiven återgivna skissen till lösning skulle innebära så utpräglade fördelar, att riksdagen bör uttrycka önskemål om att utredningen i första hand bör koncentrera sig på en undersökning av de praktiska utvägarna att förverkliga densamma. Under alla förhållanden synes en samordning av olycksfalls- och sjukförsäkringarna, om icke risker skola uppstå för en reell försämring av de vid olycksfall och yrkesskador utgående ersättningsbeloppen, förutsätta att sjuklöneprincipen med en sjukpenning, som står i relation till storleken av det med sjukdomen förenade inkomstbortfallet, accepteras.

I direktiven för den här berörda nya utredningen har även socialministern uttalat, att det bör prövas »huruvida möjligheterna att genomföra en allmän sjukförsäkring underlättas genom ett etappvis genomförande därav även i annan ordning än som tidigare diskuterats».

Till de bäst motiverade förslagen i den tidigare pensionsutredningens betänkande hörde metoden för ett successivt genomförande av en pensionsreform. Metoder, som medgiva ett successivt genomförande äro av särskilt värde för att giva näringslivet möjligheter att på ett friktionsfritt sätt växa in i en ny ordning och för att undvika att dess bärkraft överanstränges.

Om sjukförsäkringen revideras i enlighet med den linje, som ovan särskilt omnämnts, ligger tanken på att få en samordning av avgiftsbetalningen även med en kommande pensionsförsäkring nära till hands. Ur administra-

tiv rationaliseringssynpunkt skulle en socialförsäkringsavgift, som i sig inkluderade premier för t. ex. både sjukförsäkring, pensionsförsäkring och olycksfallsförsäkring, te sig värd att överväga. Ett successivt inväxande i de nya försäkringssystemen skulle då möjligen kunna ske samtidigt, givetvis med beaktande av att enligt olycksfallsförsäkringen utgående förmåner icke finge försämrats. Även om en sådan samtidighet icke kan uppnås därför att andra skäl eventuellt kunna anses tala emot att t. ex. både pensionsförsäkrings- och sjukförsäkringsreformen samtidigt börja föras ut i verkligheten böra båda de inledningsvis nämnda utredningarna räkna med att en samordning av här ifrågasatt slag kan komma att visa sig lämplig.

Med hänvisning till ovanstående föreslås därför,

att riksdagen måtte besluta,

att uttala önskvärdheten av att den nya sjuk- och olycksfallsförsäkringsutredningen i första hand undersöker möjligheterna att verkställa en samordning mellan sjuk- och olycksfallsförsäkringarna enligt de riktlinjer i överensstämmelse med utredningens direktiv, som i motionen åberopats, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att pensionsutredningen och ovannämnda utredning erhålla kompletterande uppdrag att gemensamt utreda möjligheterna av en samtidig avgiftsbetalning för båda försäkringssystemen i form av en socialförsäkringsavgift samt förutsättningarna för ett successivt och samtidigt införande av en obligatorisk pensionsförsäkring och sjukförsäkring.

Stockholm den 25 januari 1952.

Sven Wedén.

A. Widén.

Henning Gustafsson.